

Efter § 37 foreslaaes indsat følgende nye Paragraph:

„Naar Bonden har erklæret sig tilfreds med den bestemte Kjøbesum, er Godseieren berettiget til at erklære til Protokollen, at han ansætter Gaardens efter § 10 beregnede Taxationssum til et Beløb, der overstiger Commissionens Ansættelse med i det Mindste en Trediedeel, og at han ønsker selv at beholde Gaarden, imod at han, naar Fæsteledigheden indtræffer, udbetaler til Bonden eller hans Arvinger den saaledes tillagte Forhøielse. Erklærer Bonden derpaa, at han vil overtage Gaarden, uagtet Taxationssummen saaledes forhøies, har det herved sit Forblivende, og den forhøiede Taxationssum lægges da til Grund ved Beregningen af Kjøbesummen efter § 11. Disse Erklæringer bør afgives inden en af Commissionen bestemt passende kort Betænkningstid.

Beholder Godseieren paa den anførte Maade Gaarden, bør han, hvis Bonden forlanger dette, stille saadan Sikkerhed, for at det Bonden eller hans Arvinger tilkommende Beløb i sin Tid rigtig skal blive betalt, som Commissionen anseer tilstrækkelig, og skal denne Sikkerhedsstillelse være berigtiget inden 4 Uger, da det ellers har sit Forblivende ved Taxationsforretningen. Der tilkommer da ogsaa ligesuldt Bonden eller hans Vo Godtgjørelser for saadanne Forbedringer, som Godseieren ellers efter Lovgivningen ved Fæstes Ophør kan have at tilsvare. Fra den Tid Gaarden bliver fæsteledig, skal Godseieren, hvis han ikke afhænder den, overdrage Brugen af den til Andre ved en Forpagtning paa 20 Aar, men kan efter denne Tids Forløb raade over samme som en fri Eiendom, i Overensstemmelse med Lovgivningens almindelige Regler.“

Med disse Forandringer indstiller Udvalgets Fleertal M. B. Hansen, J. A. Hansen, Monrad, Doppermann og Tschering Lovforslaget til Vedtagelse.

Naar jeg medundertegnede Lutein har sondret mig fra Majoriteten i det nedsatte Udvalg, og indstiller at forkaste nærværende Forslag, da er Grunden dertil ikke den, at jeg anseer det muglædende Livsfæste for nogen saa fortrinlig Indretning, at den under alle Omstændigheder bør søges uforandret bibeholdt, men Grunden er, at jeg ei kan anerkjende Berettigelsen til i nærværende Tilfælde at fremkomme med en Tvangsløb, mindst en saadan, som den Udvalget til Betænkning overgavne. Uden her at ville bestride den lovgivende Magts Ret til at ordne dette og lignende Forhold ved tvingende Bestemmelser, er det dog klart, at, forsaavidt disse tvingende Bestemmelser, saaledes som her, gaae ud paa at tilpligte Noget at afstaae sin Eiendom, kan dette ei skee, medmindre, ifølge Grundlovens § 87, Almeenvellet kræver det, samt mod fuldständig Erstatning.

Men ingen af disse tvende Forudsætninger finder her Sted. Ikke kan jeg indrømme, at Almeenvellet kræver en saadan Expropriation, og ei heller, at den Erstatning, som ifølge Lovforslaget skal gives, er fuldstændig.

Vel have Tvangsløvens Forsvarere søgt at skildre den bestaaende Fæsteindretning med saa sorte Farver, at den ei alene burde afskaffes, men de have tillige paaastaet, at kun ved at indrømme de nærværende Fæstere fuld Eiendomsret kunde en tilfredsstillende Ordning af dette Forhold tilvelebringes. De sige, at Fæsteforholdet sammenlignet med Selveienedom noksom viser, hvor fordærveligt dette første er. De paaastaae, at Fæsteren, usikker med Hensyn til Varigheden af sin Besiddelse, og, ved den ofte høie Indfæstning berøvet sin Driftscapital, føler sig lammet i sin hele Besdrift, og at han derfor udbringer betydeligt mindre af sin Gaard end Selveieren under tvørrigt lige Betingelser. De paaastaae endvidere, at selve den aarlige lave Afgift, der er en Følge af den forud, engang for alle, erlagte høiere Indfæstning, virker sløvende paa Fæsteren, der, forvisset om, at han nok vil see sig istand til at udrede den ringe aarlige Afgift, ikke anspores til yderligere Anstrengelser. De formene, at Fæsteindretningen saaledes ei alene indvirker lammende paa selve Fæsterens